

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

4.5.2014

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristövastuualue

Veteraanikatu 1, PL 86

90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Asia:

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY) mielipide Oulun Energian uuden voimalaitoksen YVA-ohjelmasta

Viite: POPELY/2/07.04/2014

Oulun energia suunnittelee korvaavaa energiantuotantoa Toppila-1 voimalaitoksen poistuessa käytöstä vuonna 2019. Poistuva lämmöntuotantokapasiteetti on tarpeen korvata uudella 100 % uusiutuvaa energiaa käyttävällä nykyaikaisella ratkaisulla.

Energiantuotannolla on aina merkittäviä negatiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja siten myös linnustoon. Siten olisi luontevaa, että myös Pohjois-Pohjanmaan lintutieteelliseltä yhdistykseltä pyydetäisiin lausunnot voimalaitosten YVA-ohjelmista ja -selostuksista. PPLY myös mielellään osallistuisi tällaisen voimalaitoshankkeen seurantaryhmään, etenkin kun ryhmä kokoontuu luultavimmin Oulussa, jossa on myös PPLY:n aktiivisen toiminnan painopiste.

Arvioitavissa vaihtoehtoissa on puutteita, jotka on syytä korjata ennen YVA-selostuksen laadintaa.

1. Kaikkia voimalaitosvaihtoehtoja on tarkasteltava siten, että polttoaineen saatavuuden niissä salliessa, niissä voidaan käyttää 100 % uusiutuvaa polttoainetta. Uusiutumaton turve, kivihiili ja öljy voidaan tarkastella varapolttoaineina, sillä niiden käytöstä on joka tapauksessa päästävä nopeasti eroon ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.
2. Vaihtoehtojen tarkastelussa on erityisesti huomioitava kotimaisten uusiutuvien polttoaineiden kuljetus voimalaitospaikalle. Hyvien kulkuyhteyksien (esim. raideliikenne) avulla polttoainetta voidaan tuoda kustannustehokkaasti myös kauempaa, mikä parantaa esim. puupolttoaineen saatavuutta ja toimitusvarmuutta.
3. Molempia sijoituspaikkavaihtoehtoja (Laanila ja Toppila) tulee tarkastella myös pelkän yhdistetyn sähkö- ja lämpövoimalaitoksen sijoituspaikkana (eli biojalostamo ei rakenneta).
4. Hajautettu energiantuotanto eli ns. 0-vaihtoehto on otettava todelliseksi vaihtoehdoksi. Vaihtoehdossa on tarkasteltava erityisesti kotimaisen puuhakkeen käyttämistä pienissä CHP-voimalaitoksissa, joita rakennettaisiin useita eri puolille kaupunkia. Pelletti on kallista ja sen tuotannossa kuluu paljon energiaa, joten sen käyttöä on syytä välttää. Hajautetun energiantuotannon vaihtoehdossa on arvioitava siis nimenomaan myös hajautettua sähkön tuotantoa, sillä se on teknisesti aivan yhtä mahdollista kuin pelkkien lämpölaitosten rakentaminen. Nollavaihtoehdon oletus, että ilman suuren voimalaitoksen sähköntuotantoa vastaava sähkö tuotettaisiin kivihiililauhdevoimaloissa, on epärealistinen. Suomi on kaikista polttoaineissa ensimmäisenä luopumassa kokonaan juuri kivihiilen

käytöstä (jopa ennen turpeesta luopumista). Siten uuden voimalaitoksen elinkaaren aikana kivihiihilauhdetta ei juurikaan tulla tuottamaan. Mikäli halutaan arvioida muualla tapahtuvan sähköntuotannon vaikutuksia, pitää se tehdä käyttämällä vertailuna keskimääräistä Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden sekasähkön tuotantoa tai uutta poistuvan kapasiteetin tilalle mahdollisesti rakennettavaa vähäpäästöistä sähköntuotantoakapasiteettia kuten maakaasu- tai biolauhdevoimaloita tai tuulivoimaa.

Uuden voimalaitoksen merkittävin ympäristövaikutus tulee sen käyttämän polttoaineen tuotannosta. Savukaasut ovat puhdistettavissa ja liikenne sekä meluhaitat ovat järjesteltävissä, mutta vaihtoehtoa voimalaitoksen tarvitseman polttoaineen tuottamiselle vähäisin ympäristöhaitoin ei ole. Oulun Energian uuden voimalaitoksen käyttämän polttoaineen valinta on yksi merkittävimpiä Oulun seudun luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavia yksittäisiä päätöksiä. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että polttoaineen tuotannon koko elinkaaren ympäristövaikutukset arvioidaan huolellisesti ja täsmällisesti eri vaihtoehdoissa. Perusteellisen tarkastelun jälkeen on mahdollista arvioida eri vaihtoehtojen vaikutusta koko maakunnan luonnon monimuotoisuuteen, ekosysteemipalveluiden toimivuuteen, ihmisten elinolosuhteisiin ja luonnon monikäyttöön. Vaihtoehdot on alustavasti rajattu ja on tarpeen jatkossakin edelleen rajata siten (kotimaiset polttoaineet), että polttoaineen hankinnan vaikutuksia Suomen ulkopuolella ei juuri synny.

Kaikissa vaihtoehdoissa polttoaineet kuljetetaan voimalaitokselle autoilla. Laanilan tehdasalueelle on Toppilasta poiketen raideyhteys. YVA:ssa on tarpeen arvioida mahdollisuus tuoda polttoainetta autojen lisäksi junalla, jolloin kuljetus on kannattavaa myös kauempaa. Etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa on runsaasti nuoria kasvatusmetsiä, joiden käyttö uhkaa jäädä vähäiseksi sellutehtaiden ja sahojen lakkauttamisen vuoksi. Näiltä alueilta voitaisiin tuoda puuta Ouluun biopolttoainelaitoksen ja kaukolämmöntuotannon tarpeisiin, mikä mahdollistaisi ympärivuotisten puunkorjuun työpaikkojen syntymisen ja siten parantaisi aluetaloutta koko Pohjois-Suomessa. Tässä vaihtoehdossa Oulu voisi olla ensimmäinen suuri kaupunki, joka siirtyy 100 % uusiutuvan energian käyttäjäksi ja samalla tuottaa biopolttoaineita myös muiden käyttöön.

Uuden voimalaitoksen ympäristövaikutusten arvioinnin tulokset ovat vahvasti riippuvaisia käytettävistä oletuksista. Etenkin kasvihuonekaasupäästöt riippuvat siitä, mitä polttoaineita voimalaitoksen oletetaan käyttävän ja nollavaihtoehdon osalta siitä miten muualla Suomessa tai Pohjoismaissa sähköä tuotetaan. Mikäli voimalaitoksessa käytettäisiin polttoaineena merkittäviä määriä turvetta, riippuvat sen ympäristövaikutukset uusien voimalaitosta varten avattavien turvetuotantoalueiden sijainnista. Nykyisten Vapon ja Turveruukin suunnitelmien toteutuessa suoluonnon tilan heikkeneminen ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen tulevat entisestään kiihtymään Pohjois-Pohjanmaalla, sillä pääosa uudesta suunnitellusta turvetuotantopinta-alasta sijaitsee luonnoltaan arvokkailla soilla. Ympäristövaikutusten arvioinnissa on käytettävä mahdollisimman realistisia oletuksia ja pyrittävä löytämään vaihtoehtoja, joiden avulla Oulusta tulee edelläkävijä tulevaisuuden uusien kestävien energiantuotantomuotojen hyödyntäjänä ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen Pohjois-Pohjanmaalla saadaan oikeasti pysähtymään.

Oulussa 4.5.2014

Esa Aalto
Puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
Suojelutoimikunnan puheenjohtaja